

## Čbelarjem

se daje na znanje, da tudi letos kakor lani se dobijo v štacuni Mih. Pakičevi v Ljubljani poleg mosta po Dzierzonovem panji nekoliko prenareseni, zelo hvaljeni panjovi.

## Podučne stvari.

### Kako primerno pripravljati gluhoneme za sprejem v kako gluhonemnico.

Spisal Ivan Nep. Boštjančič.

(Dalje.)

2. Gluhonem je nem, ker je gluh.

§. 3. Nemost, ki izvira kakošenkoli iz slaboumnosti, kakošenkoli tudi iz skaženih govoril, je pri gluhonemih edino le nasledek gluhosti. Kajti akoravno sta človeku prirojena zmožnost in nagon do govorjenja, vendar se jezik človeški razvije le pod uplivom govorečega okrožja. Dete ne zna govoriti samo ob sebi; ono sliši govoriti stariše in brate in sestre, in posnemaje, kar je slišalo, se počasi tudi samo govoriti navadi. Vključeno na tak način tako rekoč v zrak govorjenja, sope z zrakom govor v se; in kakor mu je zrak potreben, da prehrani telesno življenje, tako potrebno mu je govoreče okrožje za razvoj človeškega jezika. Ako je postavimo izpod tacega upliva, je na priliko osamljeno, ne more se jezika navaditi. Tak je tedaj položaj onih, ki ne slišijo že od rojstva ali od prve mladosti. Kajti, čeravno živé sredi družih ljudi, so gledé jezikovega razvoja zaradi pomanjkljivosti slišal vendar v položaji popolnoma osamljenega. Govorimo v njihovej nazočnosti, govorimo njim, pa oni ne slišijo, kajti pot je njim zaprta, po ktere hodi jezik k duši. In ker se človek, kakor je bilo že rečeno, jezik s posnemanjem uči, nesliščemu pa izgleda za posnemanje manjka, zato je — ako takim po kaki drugi poti ne pomoremo — nemost njihova neogibljiva osoda.

§. 4. Jezika pa nimajo — ne samo gluhorojeni in taki, ki oglušé pred prvim jezikovim razvojem; onemé tudi otroci, ki sluh zgubé v petem ali šestem letu starosti, ki so tedaj skozi več let že govorili. Po izgubi sluha govori tak otrok v prvem času še razumljivo in skladno; precej se pa stavki zmešajo, izgovarjanje posamesnih besed postaja od dne do dne nepopolniše in pomanjkljiviše, dokler se pozneje nič več razumeti ne more, in otrok popusti na zadnje vsako poskušnjo govora — onemel je. To vse se navadno vrši v manj ko enem četrletji — k največi žalosti starišev, ki so poprej tožili zastran izgube sluha pri njihovem otroku, zdaj pa vidijo, kako se jim pred očmi izgublja tudi njegov govor, nezmožni — odvrniti te nove nesreče. Da po oglušnji do tega priti mora, stariši ne razumejo, in vendar ne more v nobenem tacem primerljeji nikdar drugače biti. To žalostno skušnjo nahajamo vselej in povsod; ume se tudi samo ob sebi. Ona ima isti vzrok, kakor nemost gluhorojenih. Ker se naš jezik ne dá drugače naučiti, ako ne s posnemanjem, tedaj je izgled, ki se ima posnemati, tako dolgo potreben, dokler si jezik popolnoma osvojimo; če se izgled pred časom odvzame, se tudi jezik ne more zdržati, ker mu manjka potrebne samostalnosti in neodvisnosti. Odrasli izgubijo sluh in ohranijo jezik, ker so že prestopili mejo posnemanja, jezik stoji na svojih nogah in ni več od sluha odvisen. Drugače je v otročjih letih. Govorjenje se je res že začelo, smemo reči: že precej napredovalo, tudi se že kaže neka samostalnost jezika; v

istini tiči pa vendar še vse v posnemanji, izgled se ne sme še po nikacem odstraniti, ker je jezik še vedno na sluh navezan. Naj se sluh izgubi, izgubi jezik svojo podporo, peša in v kratkem se tudi ta izgubi. Vse skušnje to potrjujejo. Oglušel otrok je en samkrat na tem, da zamore vkljub gluhosti svoj jezik ne le ohraniti, temoč še dalje izobraževati; pa tudi ta edin izjemek nam priča o jezikovi nesamostalnosti v otročjih letih in o potrebi kake podpore. Ako se je otrok naučil brati, predno je oglušel, ima na tak način vez med glasom in pismenko, ki mu je sredstvo, da obdrži v spominu govorjeno besedo, in da jo v vsakej potrebi zopet vzbudi. Sicer nekaj trpi čistost izgovarjanja po izgubi popravljajočega sluha, pa jezik se z branjem ne le ohrani, temoč tudi dalje izobražuje v formalnem in materijalnem obziru. Naj bi otrok tudi s trdom samo lahke, proste stavke bral, smejo se stariši že tolažiti. Oni morajo samo koj z neprenehljivo vsakdanjo vajo v branji začeti, in gotovi naj bodo, da so srečno odvrnili najžalostniše nasledke gluhosti; jezik ostane ohranjen, pismeno občenje brez zaprek. Ako se vajam v branji pridružijo pripravno vredjene vaje v branji z ustnic, mogoče je ohraniti tudi ustmeno govorjenje.

§. 5. Sicer pa ni treba misliti, da je vsak gluhonem gluh kakor štor. Nekteri izmed njih slišijo zvočenje, uro biti, muziko, glas živine itd.; drugi razločujejo visoke in nizke glasove, še drugi spoznajo celó posamesne samoglasnike, ako se jim blizo ušesa še precej močno izgovoré. Da ostanejo nemi tudi ti, vkljub njihovim primeram dobrim slišalom, osupne marsikoga, pa treba je pomisliti, da jezik naš ni sestavljen le iz glasečih se, temoč tudi iz brezglasnih delov. Samoglasnice dadó jeziku življenje in gorkoto, tihniki pa mejijo in obrazijo besedo; jezik je lahko brezi glasú, kakor na pr. kedar tiho šepečemo, brezglasni element našega jezika je nositelj njenega bitja in tega ne smemo dotakniti se. Zato nas slišanje samoglasnikov proti nemosti ne more braniti; kdor tihnikov ne sliši, prišteva se brezpogojno gluhonemom, ker se po navadni poti ne more navaditi govoriti.

(Dalje prihodnjič.)

## Domače zadeve.

\* Slovenska pravoslavna predavanja še se — piše „Pravnik slov.“ — žalibog, akoravno je Njegovo veličestvo cesar bil 3600 fr. odločil že za tekoče učno leto za vseučilišče v Gradci, vendar še niso vresničila, ker nekteri tujci trdé, da so žaljeni, če se ravno samo taka drobtinica Slovincem dovoli. Slovensko vseučilišče v Ljubljani je pogoj dušnega napredka teh južnih pokrajin, o čegar osnovi se že na merodajnem mestu nasveti stavijo, akoravno se v Gradci ima novo poslopje zidati za nemško vseučilišče; vendar dokler se ta blaga misel ne uresniči, bi se morebiti našel kateri dobrončen učenjak, ki bi gledé na silno potrebo pravniškega slovenskega naraščaja ponavljati hotel nekatere dejanske predmete sè slovenskimi pravoslovci na Dunaji in v Gradci v slovenskem jeziku, na priliko kazenski zakonik in red državlanske pravde, kakor tudi postopnik v neprepirnih rečéh. Sposobni strokovnjaki so na Dunaji gg. doktorji Dolenec, Napret, Pogačnik, v Gradci pa gg. doktorji vitez Lehman, Melé, Reddi in še morebiti kateri drugi. Akoravno se v mladih letih s čutji dela za domovino, pride vendar pozneje mrzla dôba hladnega vsakdanjega delovanja in navdušenje za dušni in telesni blagor naroda zgine, ako ni postavljeno na trdno podlago znanosti in

vsestranske izobraženosti. Še pozni vnuki bodo hvalni takim dobrotnikom budnega, pa predolgo zane-marjenega naroda, in staročastna Avstrija bode prizna-vala domoljubje slovenskih učenjakov, ker se bodo naši sosedje sedaj menda malo manj razžaljene čutili, ako bi kateri slovenski glas segal do njihovih ušes.

\* *Slovenski državni zakonik* iz c. k. državne tiskar-nice na Dunaji prinaša v izvrstni prestavi najnovejše postave in občine imajo dolžnost, naročiti si ga, kar občinsko blagajnico stane na leto s poštnino vred samo 1 gold. 75 kr. V kranjski vojvodini bode menda od prihodnjega leta počenši samo do 115 občin, katerim bi cela slovenska zbirka postav potrebna bila in ravno tako tudi drugod po Slovenskem, toraj še en-krat prosimo državno upravo, naj se izdā mala zbirka postav v slovenskem jeziku za primerno ceno, da jo bode pri rokah imel vsaki sodnik, uradnik, župan in drugi omikani občani, katerim je mar za državljske pravice v ustavni državi. Na Štajarskem je nek v enem samem velikem okrajno-glavarstvenem okolišču letos za-menilo 35 občin slovenski državni zakonik z nemškim vsled prizadevanja nekega političnega uradnika, iz-med katerih še tudi „Pravnik“ ni imel nobenega pre-jemnika, akoravno je tam skoro toliko Slovencev, kakor na Kranjskem. — Vkljub takim in enakim oviram je vendar naročnikov na slovenski državni zakonik na Kranjskem 265, na Štorskem 226, na Primorskem 92, in na Koroškem 3. — Postave se imajo le v narodnih jezikih za primerno razglašene, toraj ga morajo občine imeti v jeziku občanov, ne pa v tujem jeziku, ker ima vsakdo pravico zakonik pregledovati, in nihče nima pravice izgovarjati se z nevednostjo postave.

\* *Slovensko pravniško društvo v Ljubljani* združeno s podporami za pravoslovce se bode v kratkem osno-valo v našem središču in vse prijatelje pravniškega na-raščajo prosimo že za naprej za dobrohotne svete.

\* *V slovenskem jeziku* se prejemajo vloge tudi pri viših in najviših stopinjah sodnijskih, političnih in finančnih oblastnih, toraj je priložnosti dovelj za rabo doma-čega jezika.

*Imenovanja:* g. Janez Košir, c. k. okrajni sodnik v Trebnje, g. Anton Rome, c. kr. okrajni sodnik v Lipnici, k. c. kr. deželni sodnji v Ljubljano za sveto-valca, g. Vojteh Wenzovsky za c. kr. okrajnega sodnika v Idrijo, g. Balog za c. k. okrajnega sodnika v Sevnico, g. France Kočevar za c. kr. državno-pravniškega namestnika v Ljubljano, g. Dragotin Pleško za c. kr. sodniškega pristava v Kamnik; g. dr. France Munda, odvetnik, se je preselil iz Ra-doljice v Ljubljano; g. J. Ogrinc, c. k. okrožno-sod-nijski svetovalec v pokoji, je sprejet med odvetnike v Novem mestu.

## Ozir po svetu.

### Iz Ruskega.

*Iz Petrograda* 1/12. aprila. —η—  
(Dalje.)

„Narod volnujet“ v pravem blagem pomenu besede. Na „gosudarstvenni cirkular“ od 19. oktobra pret. leta je v Petrograd deževalo adresov iz vse široke Rusije. Na to so sledili v „zemskih gubernskih i ujezd-nih sobranijah“ pogovori o ljudskih šolah, o kmetijstvu sploh in posebno o kmetijskih učil-iščih; v mestih o prestrojitvi mestnih zborov. Posebno hude prepire so zbudili pogovori o prena-redbi vojaškega sestava i srednjih šol i pa kod naj se spelje krimska železnica. Razni projekti te že-leznice so se naposled pretresali v treh zasedanjih „geo-

grafičeskago občestva“. Ves dotični materijal je zdaj pri ministerstvu.

Med absolutistično Rosijo i konstitucionalno Av-strijo je nekoliko razločka. Kar Vi v konstitucijo-nalnih deželnih zborih „sklenete“, to Vam konstituci-jonalno ministerstvo navadno v koš vrže; — kar tukaj „zemskija gub. i ujezd. sobranija“, kompetentna dru-štva i sploh javno mnenje za koristno spozna, to rusko absolutistično ministerstvo po ukazu samodržavnega cara navadno izpolni.

Polemika o srednjih šolah se najbolj trdo-vratno na dolgo vleče. Te prepire je pretrgal pred 14 dnevi „Ruskij Arhiv“ s tem, da je povedal, kako je Ludevik Napoleon caru Nikolaju zvezo ponujal, i kako jo car ni sprejel. Povest je dolga, i tukajšnji listi i ljudstvo jo imajo za resnično.

Posnamem Vam povest R. Arhiva na kratko. Te-dajni ruski poslanec v Parizu, Kiseljev, je iz več okoliščin posnel, da namerava republični predsednik Napoleon iz republike narediti cesarstvo. To je on sporočil v Petrograd tedanjemu ministru vnanih del, Nesselrode-u, ter ga prosil poduka, kako ima postopati na tak slučaj. Nesselrode mu je odgovoril, da je še časa do tega. Komaj je prejel Kiseljev tak odgo-vor, vže je Napoleon cesarstvo oklical. Drugi poslanci so priznali nov položaj v imenu svojih držav; Kiseljev se naredi v Parizu bolnega, v Petrograd pa zopet piše po poduk. Al Napoleonu se je bolj mudilo kakor Nes-selrode-ju; da bi skoraj prišel s Kiseljevem v dotiko, povabi ga na bal. Kiseljev pride, i ko Napoleon v salon stopi, se Kiseljev med privatne goste pomeša, ker pri cesarstvu še ni bil akreditiran. Napoleon kratko pozdravi diplomate, poišče Kiseljeva ter ga vzame seboj v kot okna. Tukaj mu razlaga, da sta samo dva moža, ktera mora on, kot cesar, posnemati: prvi je njegov stric, velik mož; pa če hoče njega posnemati, se bo moral v anglejski družbi bojevati z Rosijo; po tej poti svojega namena ne doseže, ker Anglija ni sposobna niti po legi niti po moči nadomestiti Rosijo. Drugi mož je car Nikolaj — Francija i Rosija v zvezi bote go-spodstvovali nad svetom. Napoleon je prosil Kiseljeva delati v tem smislu, i ko prejme iz Petrograda razre-šenije, prec priti k njemu, če prav o polnoči. Kiseljev vrnivši se iz bala domu, je našel vže na mizi Nessel-rode-jev poduk, da Rosija prizna Ljudevika Bonaparteja kot Napoleona družega, ali kot tretjega ga ne more priznati, i da car Nikolaj ga bo imenoval svojega pri-jatelja, a ne svojega brata. Kiseljev je spravil ta poduk v mizo, ter naglo sporočil v Petrograd, kar mu je Na-poleon naročil. V malo dneh je prejel Kiseljev — ne nov poduk, ampak ostri ukaz, postopati, kakor mu je poveljeno i vest, da v Petrogradu niso ž njim zado-voljni. Napoleon pa — se je vrgel Angliji v naročje. — Birževija vedomosti so naštele, koliko britkosti bil bi lahko Nesselrode Rosiji prihranil. Ljudstvo je majalo z glavo; nekteri so rekli, da v zvezi z Napoleonom bi sicer Rosiji ne bilo treba na Črnem morji „nove“ flote strojiti, a njeni kmetje bi tudi ne bili osvobodeni (kakor vidite, Rosija ne pogreša avstrijskih modrijanov); drugi pa so trdili, da Rosija je dovolj široka za flot i svo-bodo, samo da bi jo bilo pred vsem treba od še osta-lih Nessel-i podobnih rodov osvoboditi. „Golos“ je pa šel v tej stvari svojo pot, on si je mislil, čemu pogre-vati to zgodovinsko starino? i prinesel je okoli cvetne nedelje namesti misli o Nesselrode-jevem postopanju tri dolge članke zaporedoma proti klasičeskemu izobraze-vanju i za realistično.

Vse se je čudilo, da je „Golos“ kar čez noč nihi-list postal. Jaz sem si včasi doma domišljjal, kaka strašna pošast more to biti, ruski nihilizem. Te dni